

Sygn. akt XXIV C 1248/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział XXIV Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Jacek Tyszka

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Monika Raczyńska

po rozpoznaniu 11 stycznia 2019 roku w W. na rozprawie

sprawy z powództwa Towarzystwa Handlowego (...) sp. z o.o. w W.

przeciwko A. K. i J. K.

o uznanie

1. uznaje za bezskuteczną w stosunku do Towarzystwa Handlowego (...) sp. z o.o. w W. czynność prawną w postaci umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie prawa użytkowania wieczystego nieruchomości – działki ewidencyjnej nr (...) z obrębu ewidencyjnego (...), o powierzchni 0,0927 ha położonej w P. przy ul. (...) oraz prawa własności stanowiącego odrębną nieruchomość budynku o powierzchni 612 m. kw. znajdującego się na tym gruncie, objętych księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Piasecznie, zawartej 20 lutego 2017 roku pomiędzy W. K. a małżonkami A. K. i J. K. w formie aktu notarialnego Repertorium A nr (...) sporządzonego przez notariusza A. P. w kancelarii notarialnej w W. przy ul. (...), w celu zaspokojenia wierzytelności Towarzystwa Handlowego (...) sp. z o.o. w W.

- zasądzonych wyrokiem Sądu Rejonowego w Płocku z 21 lipca 2016 roku, sygn. akt V GC 1020/15, zaopatrzonym w klauzulę wykonalności 1 sierpnia 2017 roku, w tym kwoty: 50.381,18 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 9 maja 2012 roku do dnia zapłaty, 4.307,73 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, kwoty 10.520,35 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 15 maja 2012 roku do dnia zapłaty, 2.592,73 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, 59.734,37 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty, 4.408,74 zł tytułem zwrotu kosztów procesu i kwoty 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu o zaopatrzenie tytułu egzekucyjnego w klauzulę wykonalności,

- zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z 14 lipca 2017 roku, sygn. akt XIII Ga 1162/16, zaopatrzonym w klauzulę wykonalności 1 sierpnia 2017 roku, w tym kwoty: 9.000 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym i 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu o zaopatrzenie tytułu egzekucyjnego w klauzulę wykonalności;

2. zasądza solidarnie od A. K. i J. K. na rzecz Towarzystwa Handlowego (...) sp. z o.o. w W. kwotę 11.449 zł (jedenaście tysięcy czterysta czterdzieści dziewięć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt XXIV C 1248/17

UZASADNIENIE

Pozwem z 24 listopada 2017 r. powód Towarzystwo Handlowe (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. wniósł o uznanie za bezskuteczną w stosunku do spółki czynności prawnej w postaci umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie prawa

użytkowania wieczystego nieruchomości – działki ewidencyjnej nr (...) z obrębem ewidencyjnym (...), o powierzchni 0,0927 ha, oraz prawa własności stanowiącego odrębną nieruchomość budynku o powierzchni 612 m² znajdującego się na gruncie, w P. przy ul. (...), objętych księgą wieczystą nr (...) powadzoną przez Sąd Rejonowy w Piasecznie, IV Wydział Ksiąg Wieczystych, zawartej 20 lutego 2017 r. pomiędzy W. K., a małżonkami A. K. i J. K., w formie aktu notarialnego, Rep. A nr (...), sporządzonego przed notariuszem A. P., notariuszem w W. oraz nakazanie pozwanym małżonkom A. K. i J. K., znoszenia egzekucji z nieruchomości uregulowanej w księdze wieczystej nr (...), w celu zaspokojenia:

- wierzytelności powoda zasądzonych prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Płocku z 21 lipca 2016 r., sygn. akt V GC 1020/15, zaopatrzoną w klauzulę wykonalności 1 sierpnia 2017 r. w tym kwoty: 50.381,18 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 9 maja 2012 r. do dnia zapłaty; 4.307,73 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwoty 4.000 zł tytułem kosztów zastępstwa; 10.520,35 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 15 maja 2012 r. do dnia zapłaty; 2.592,73 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwoty 2.400 zł tytułem kosztów zastępstwa; 59.734,37 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 sierpnia 2013 r. do dnia zapłaty; 4.408,74 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwoty 4.000 zł tytułem kosztów zastępstwa; kwoty 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa w postępowaniu o zaopatrzenie tytułu egzekucyjnego w klauzulę wykonalności,

- wierzytelności powoda zasądzonych prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z 14 lipca 2017 r., sygn. akt XIII Ga 1162/16, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności 1 sierpnia 2017 r., w tym kwoty: 9.000 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym; kwoty 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa w postępowaniu o zaopatrzenie tytułu egzekucyjnego w klauzulę wykonalności.

Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanych solidarnie na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego zgodnie z normami przepisanyymi.

W uzasadnieniu powód wskazał, że komornik wszczął na jego wniosek postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi W. K. na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Płocku z 21 lipca 2016 r. i wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z 14 lipca 2017 r., opatrzonego klauzulą wykonalności. W toku egzekucji komornik nie odnalazł jednak żadnego majątku dłużnika nadającego się do zaspokojenia wierzyciela. Ustalił natomiast, że W. K. był użytkownikiem wieczystym nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), którą 20 lutego 2017 r. na podstawie umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie przeniósł na pozwanych A. K. i J. K., tj. swojego syna i synową. Tym samym dłużnik pozbawił się składnika majątku, który mógł podlegać skutecznej egzekucji i doprowadził do powstania stanu swojej niewypłacalności. W ocenie powoda ww. umowa zawarta została w celu uniknięcia egzekucji należności z wymienionych wyżej orzeczeń Sądu Rejonowego w Płocku i Sądu Okręgowego w Łodzi, tak więc została zawarta w celu pokrzywdzenia powoda jako wierzyciela. W treści uzasadnienia pozwu podkreślono także, że A. K. i J. K., będąc osobami najbliższymi dla dłużnika wiedzieli, a co najmniej z łatwością mogli się dowiedzieć, że W. K. podjął działania mające na celu pokrzywdzenia wierzyciela. Dodatkowo powód wskazał, że pozwani byli pracownikami firmy dłużnika i osobiście w imieniu dłużnika dokonywali zamówień i odbioru towaru u powoda (pозew – k. 2-14).

Pozwani A. K. i J. K. wnieśli o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na ich rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwani wskazali, że powód nie uzyskałby zaspokojenia w przypadku skierowania egzekucji do nieruchomości, której dotyczyła umowa z 20 lutego 2017 r., z uwagi na szereg obciążających ją hipotek. To wierzytelności zabezpieczone tymi hipotekami w pierwszej kolejności zostałyby zaspokojone ze sprzedaży nieruchomości. Dodatkowo pozwani wskazali, że zabezpieczone hipotekami wierzytelności znacznie przekraczają wartość nieruchomości. Pozwani ocenili, że brak było związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy kwestionowaną przez powoda czynnością prawną W. K. i pozwanych, a powstaniem lub powiększeniem stanu niewypłacalności, a w konsekwencji jakimkolwiek pokrzywdzeniem powoda, bowiem bez względu na zawarcie umowy z 20 lutego 2017 r. powód nie uzyskałby zaspokojenia swoich wierzytelności nawet w przypadku sprzedaży nieruchomości wobec ustanowionych wcześniej hipotek tworzących przywilej egzekucyjny dla wierzycieli hipotecznych. Zdaniem

pozwanych w przedmiotowej sprawie brak było także po stronie dłużnika świadomości pokrzywdzenia wierzyciela w ramach dokonanej czynności prawnej. Celem i wolą dłużnika było zabezpieczenie wierzytelności, a czynność nastąpiła z wolą spłaty zadłużenia, co nie udało się z uwagi na problemy zdrowotne dłużnika, który przebył udar i obecnie kontakt z nim jest ograniczony. Pozwani podnieśli również, że nie mieli świadomości odnośnie stanu długu W. K., który nie dzielił się z najbliższymi informacjami o stanie jego zobowiązań. Dodatkowo wskazano, że zaskarżona czynność nie miała żadnego negatywnego wpływu na majątek dłużnika, wręcz przeciwnie potencjalnie mogła wpływać istotnie na poprawę tej sytuacji. Wskazano również, że W. K. posiada wierzytelność w stosunku do (...) SA, której realizacja pozwoliłaby – w ocenie pozwanych – zaspokoić wierzytelności powoda, tym samym istnienie majątku dłużnika, w tym wierzytelności mu przysługujących, w istocie musiało skutkować także samoistnie oddaleniem powództwa (odpowiedź na pozew – k. 90-103).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

W. K. jest dłużnikiem Towarzystwa Handlowego (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.. Należności powoda względem dłużnika zostały uwzględnione w:

- wyroku Sądu Rejonowego w Płocku z 21 lipca 2016 r., sygn. akt V GC 1020/15, którym zasądzone zostały kwoty: 50.381,18 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 9 maja 2012 r. do dnia zapłaty oraz 4.307,73 zł tytułem zwrotu kosztów procesu; 10.520,35 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 15 maja 2012 r. do dnia zapłaty oraz 2.592,73 zł tytułem zwrotu kosztów procesu; 59.734,37 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 sierpnia 2013 r. do dnia zapłaty oraz 4.408,74 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

- wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z 14 lipca 2017 r., sygn. akt XIII Ga 1162/16, którym zasądzona została kwota 9.000 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

1 sierpnia 2017 r. postanowieniem Sądu Okręgowego w Łodzi powyższym orzeczeniem została nadana klauzula wykonalności. Na rzecz wierzyciela od dłużnika zasądzono 120 zł kosztów nadania klauzuli wykonalności (wyrok z 21 lipca 2016 r., sygn. akt V GC 1020/15 – k. 23-24, wyrok z 14 lipca 2017 r., sygn. akt XIII Ga 1162/16 z klauzulą – k. 25-26).

22 sierpnia 2016 roku, w toku procesu przed Sądem Rejonowym w Płocku, W. K. wnosząc o zwolnienie go od kosztów sądowych złożył oświadczenie, że oprócz prawa wieczystego użytkowania nieruchomości o pow. 0,0927 ha położonej w P. przy ul. (...) nie posiada majątku i dochodów (oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania – k. 194-197).

20 lutego 2017 r. W. K. zawarł ze swoim synem A. K. i jego żoną J. K. umowę przewłaszczenia na zabezpieczenie, na podstawie której przeniósł na pozwanych prawo użytkowania wieczystego nieruchomości, tj. dz. ew. nr (...), z obrębu ewidencyjnego (...), o pow. 0,0927 ha oraz prawo własności stanowiącego odrębną nieruchomość budynku o pow. 612 m², położonych w P. przy ul. (...), objętych księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Piasecznie, IV Wydział Ksiąg Wieczystych, ustalając wartość rynkową prawa użytkowania wieczystego wraz z budynkiem na kwotę 500.000 zł, obniżoną o wartość ciążących na nim obciążeń.

W dniu zawierania umowy, w dziale IV księgi wieczystej nr (...) wpisane były:

- hipoteka umowna do sumy 1.700.000 zł na rzecz (...) Banku (...) SA z siedzibą w W. tytułem zabezpieczenia należności głównej i innych roszczeń z umowy kredytu nr (...) z 19 lipca 2007 r.,

- hipoteka umowna do sumy 340.000 zł na rzecz (...) Banku (...) SA z siedzibą w W., tytułem zabezpieczenia należności głównej i innych roszczeń z umowy pożyczki nr (...) z 30 lipca 2010 r.,

- hipoteka umowna do sumy 340.000 zł na rzecz (...) Banku (...) SA z siedzibą w W., tytułem zabezpieczenia należności głównej i innych roszczeń z umowy pożyczki nr (...) z 4 lutego 2011 r.,

- hipoteka przymusowa do sumy 129.738,21 zł na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. tytułem zabezpieczenia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, fundusz pracy i fundusz gwarantowanych świadczeń pracowniczych, odsetek i innych roszczeń,

- hipoteka umowna do sumy 200.000 zł na rzecz A. A. tytułem zabezpieczenia należności głównej z odsetkami ustawowymi zgodnie z ugodą z 3 lutego 2015 r. zmienioną aneksem z 10 lutego 2015 r. (akt notarialny – k. 38-59).

Z aktualnej informacji z księgi wieczystej prowadzonej dla przedmiotowej nieruchomości nie wynika, aby z nieruchomości tej była prowadzona egzekucja (treść księgi wieczystej nr (...) – k. 31-37).

Działając na wniosek Towarzystwa Handlowego (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., w celu wyegzekwowania należności zasądzonych wyrokami Sądu Rejonowego w Płocku z 21 lipca 2016 r. i Sądu Okręgowego w Łodzi z 14 lipca 2017 r., Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie M. K. wszczął egzekucję ((...)) przeciwko W. K.. W toku postępowania komornik ustalił, że dłużnik był właścicielem szeregu nieruchomości, które jednak nie stanowią już jego własności (pismo komornika – k. 29-37). Postanowieniem z 20 października 2017 r. komornik wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji – nieodnaleziono bowiem majątku dłużnika, z którego można byłoby dalej prowadzić egzekucję – wydał postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. 26 października 2017 r. wobec uzyskania nowych informacji na temat potencjalnego majątku dłużnika komornik uchylił postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. 9 stycznia 2018 roku komornik zajął wierzytelność dłużnika należną mu od (...) SA w upadłości likwidacyjnej – co nie doprowadziło do wyegzekwowania na rzecz powoda jakichkolwiek kwot. W toku postępowania komornik odebrał od dłużnika wykaz majątku z którego wynikało, że dłużnika nie posiada żadnego majątku, nie licząc wierzytelności od upadłej spółki (...) i prawa do renty. Postanowieniem z 16 maja 2018 r. komornik, zgodnie z wnioskiem wierzyciela, zawiesił postępowanie egzekucyjne, zaś postanowieniem z 19 grudnia 2018 r. umorzył postępowanie, gdyż wierzyciel w ciągu 6 miesięcy nie dokonał czynności potrzebnych do dalszego prowadzenia postępowania i nie złożył wniosku o podjęcie zawieszzonego postępowania (postanowienie z 20 października 2017 r. – k. 27, postanowienie z 26 października 2017 r. – k. 108, zajęcie z 9 stycznia 2018 r. – k. 176-177, pismo z załączonym wykazem majątku – k. 178-182, postanowienie z 19 grudnia 2018 r. – k. 263).

W. K. w ramach prowadzonej działalności pod firmą „(...)” przez wiele lat współpracował z powodową spółką. W imieniu dłużnika nierzadko występował jego syn i synowa, tj. A. K. i J. K., którzy m. in. składali faksem lub telefonicznie zamówienia na towar w Towarzystwie Handlowym (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.. Współpraca pomiędzy powodową spółką a dłużnikiem układała się dobrze do 2012 r., kiedy powstały pierwsze zaległości w regulowaniu faktur. Po 2012 r. powodowa spółka co do zasady godziła się jedynie na sprzedaż za gotówkę, co było skutkiem stopniowego pogarszania się sytuacji finansowej dłużnika. W marcu 2017 r. dłużnik W. K. przeszedł udar niedokrwienny prawej półkuli mózgu, w wyniku którego doznał niedowładów połowicznego lewostronnego. W sierpniu 2017 r. orzeczono u niego umiarkowany stopień niepełnosprawności. Na skutek wniosku dłużnika Naczelnik Urzędu Skarbowego w P., decyzją z 17 stycznia 2018 r., rozłożył na 36 rat zaległości podatkowe W. K. w podatku od towarów i usług w łącznej wysokości 327.027,95 zł wraz z odsetkami za zwłokę w łącznej kwocie 69.594,00 zł. Zadłużenie z tytułu kredytu udzielonego 19 lipca 2007 r. przez (...) Bank (...) SA w W. W. K. wyniosło na 17 stycznia 2018 r. 1.047.669,07 zł. Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował W. K., że na 19 stycznia 2018 r. na jego koncie z tytułu nieopłaconych składek, kosztów upomnień oraz kosztów egzekucyjnych istniała zaległość w wysokości łącznej 641.916,49 zł (wyrok Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z 15 stycznia 2015 r. z uzasadnieniem – k. 198-209, dokumentacja medyczna – k. 148-156, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności – k. 157-158, decyzja Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. – k. 121, zaświadczenie ZUS – k. 113, umowa kredytu inwestycyjnego z 19 lipca 2007 r. – k. 132-146, zaświadczenie kredytodawcy z 17 stycznia 2018 r. – k. 147, zeznania prezesa zarządu powoda M. M. (1) – k. 267-268, częściowo zeznania pozwanej J. K. – k. 268-269).

Dłużnik W. K. nie posiada aktualnie żadnego majątku z którego wierzyciel Towarzystwo Handlowe (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. mogłoby zostać zaspokojone. Obecnie dłużnika zamieszkuje wspólnie z synem oraz synową, tj. pozwanymi w przedmiotowej sprawie (niesporne).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach sprawy, których wiarygodność nie budziła wątpliwości Sądu i nie była kwestionowana przez strony. Sąd oparł się również na zeznaniach prezesa powodowej spółki M. M. (k. 267-268) i częściowo zeznaniach pozwanej J. K. (k. 268-269).

Zeznania M. M. (1) były wewnętrznie spójne, logiczne i wylaniał się z nich zgodny z zasadami doświadczenia życiowego obraz relacji stron. Były one nadto zgodne z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie, w szczególności słowa M. M., że pozwani pracowali w przedsiębiorstwie dłużnika korelowały z protokołami zeznań świadków i stron przesłuchanych w sprawie V GC 1020/15 prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Płocku (k. 210-237). Wobec tego zeznania M. M. należało uznać za wiarygodny materiał dowodowy.

Jeśli chodzi o zeznania pozwanej J. K., to podała ona, że nie miała wiedzy na temat sytuacji finansowej dłużnika W. K.. Tę relację należało oceniać w kontekście bliskich związków rodzinnych pozwanej i dłużnika (pозwana jest synową W. K.) oraz faktu zatrudnienia pozwanej w przedsiębiorstwie dłużnika. W ocenie Sądu okoliczności te nakazywały uznać, że wzmiankowana relacja nie była zgodna z prawdą. Nie było po prostu możliwe, aby osoba bliska przedsiębiorcy, która dodatkowo uczestniczyła aktywnie w prowadzeniu przez niego działalności nie miała świadomości co do jego kondycji finansowej. Tym bardziej, że z akt sprawy nie wynikało, aby pomiędzy pozwanymi a W. K. dochodziło do konfliktów nie tylko na płaszczyźnie zawodowej, ale również rodzinnej. Sam fakt przejścia opieki nad W. K. przez pozwanych po przebytych przez niego udarze i wspólne zamieszkiwanie, świadczył – zdaniem Sądu – o dobrych stosunkach rodzinnych, a co za tym idzie posiadaniu wiedzy o sytuacji majątkowej teścia. O pełnym wglądzie w stan spraw dłużnika świadczył zresztą zestaw dokumentów dołączonych do odpowiedzi na pozew, które przemawiały za tym, że pozwanym dobrze znane były kwestie dotyczące tak finansów, jak i zdrowia dłużnika. Trudno byłoby przyjąć, że pozwana mając prawidłowe relacje z teściem, dodatkowo z nim współpracując nie miała wiedzy o jego sytuacji finansowej, która przecież w sposób jednoznaczny odbijała się na prowadzonej przez niego działalności. W tym miejscu warto także wskazać, że pozwany, czyli mąż J. K., prowadził własną działalność w tym samym miejscu, gdzie prowadzone było przedsiębiorstwo dłużnika (P., ul. (...)), dodatkowo był także aktywny w firmie ojca. W ocenie Sądu przy tak silnych powiązaniach pozwanych z dłużnikiem, nie sposób było uznać za wiarygodne zeznania pozwanej w powyżej wskazanym zakresie.

Sąd oddalił wnioski dowodowe pozwanych o zwrócenie się do (...) Banku (...) SA, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, A. A., W. K. i syndyka masy upadłości spółki (...) SA o udzielenie informacji, o zobowiązanie W. K. i Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto do przedstawienia dokumentów oraz dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy. Dowody te nie zmierzały bowiem do ustalenia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Ustalenie dokładnej wysokości zobowiązań dłużnika wobec jego wierzycieli, w szczególności zabezpieczonych hipotecznie na przedmiotowej nieruchomości, a także dokładnej wartości tej nieruchomości nie miało w okolicznościach sprawy znaczenia dla oceny istnienia przesłanek roszczenia o ochronę w trybie skargi pauliańskiej. Dodatkowo – w zakresie dowodu z opinii biegłego – należało mieć na względzie, że twierdzenie pozwanych o tym, że suma zobowiązań dłużnika zabezpieczonych na nieruchomości położonej przy ul. (...) w P. przewyższała wartość tej nieruchomości nie zostało skutecznie zakwestionowane przez powoda. Prawdziwość tego twierdzenia wynikała z już zgromadzonych w sprawie dokumentów. W zakresie wiarygodności dłużnika wobec (...) SA, wskazać natomiast należało, że kwestia istnienia wiarygodności, jak również niemożności jej wyegzekwowania – w ocenie Sądu - została wykazana dokumentami w postaci postanowień komornika sądowego wydanych w sprawie (...). Ponadto sam dłużnik w oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania wskazał jako swój majątek wiarygodność – (...) SA w upadłości w kwocie ok. 150.000 zł, z zaznaczeniem, że „od 3 lat z tej upadłości nie zobaczyłem ani grosza i pewnie nie zobaczę, tyłu jest wierzycieli” (k. 196).

Sąd zważył, co następuje.

Powód żądając uznania za bezskuteczną względem niego umowy z 20 lutego 2017 r. zawartej przez W. K. - dłużnika powoda oraz pozwanych A. K. i J. K., jako podstawę prawną swego żądania wskazał art. 527 i następne k.c.

Stosownie do art. 527 § 1 k.c., gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Zacytowany przepis przyznaje wierzycielowi uprawnienie do zaskarżenia czynności dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, czego konsekwencją może być uznanie tej czynności za bezskuteczną wobec skarżącego. Uprawnienie to przyjęło się określać mianem skargi pauliańskiej.

Przesłankami skargi pauliańskiej są:

1. istnienie wierzytelności,
2. pokrzywdzenie wierzyciela, jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową,
3. działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela i
4. wiedza lub możliwość - przy zachowaniu należytej staranności - dowiedzenia się o tym przez osobę trzecią. Co do tej ostatniej przesłanki, to zgodnie z art. 528 k.c., jeżeli czynność prawna, w wyniku której osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, była nieodpłatna, to wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną nawet wtedy, gdy osoba trzecia nie wiedziała i przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Ponadto stosownie do art. 527 § 3 k.p.c., jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Nie budziło wątpliwości, że W. K. był dłużnikiem powodowej spółki. Wierzytelności przysługujące powodowi wynikały z tytułu wykonawczego w postaci prawomocnych wyroków Sądu Rejonowego w Płocku z 21 lipca 2016 roku i Sądu Okręgowego w Łodzi z 14 lipca 2017 roku, którym postanowieniem z 1 sierpnia 2017 roku została nadana klauzula wykonalności. Orzeczenia te zostały szczegółowo opisane w stanie faktycznym – strona pozwana nie zakwestionowała tych dokumentów. Wynikające z nich wierzytelności, co do należności głównych stały się wymagalne w maju 2012 roku i sierpniu 2013 roku.

Spór w sprawie ogniskował się wokół kwestii czy objęta żądaniem pozwu umowa przewłaszczenia na zabezpieczenie skutkowałą pokrzywdzeniem wierzyciela w rozumieniu art. 527 k.c. Zgodnie z § 2 art. 527 k.c. czynność prawna jest dokonywana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż przed dokonaniem tej czynności.

Przyjmuje się, że do pokrzywdzenia wierzyciela dochodzi, gdy skutkiem czynności prawnej jest zmniejszenie się majątku dłużnika w sposób, który skutkuje niemożnością zaspokojenia się wierzyciela. Niewypłacalność w rozumieniu zacytowanego wyżej przepisu to taki stan majątkowy dłużnika, że egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami k.p.c. nie przyniesie zaspokojenia roszczeń wierzyciela.

Jak wynikało z przebiegu postępowania egzekucyjnego wszczętego na wniosek powoda – na dzień wniesienia pozwu i zamknięcia rozprawy – w majątku dłużnika nie znajdowały się żadne składniki, które mogłyby efektywnie służyć do zaspokojenia wierzyciela. Takim składnikiem nie była wierzytelność dłużnika wobec upadłej spółka (...), gdyż pomimo jej zajęcia komornik nie pozyskał z tego tytułu żadnych środków. Zresztą sam dłużnik w oświadczeniu majątkowym przyznał, że prawdopodobieństwo odzyskania jakichkolwiek środków z tej wierzytelności było znikome. Podobnie pomijalnym składnikiem majątku dłużnika było przysługujące mu świadczenie rentowe, a to z uwagi na jego nieznaczną w porównaniu do wierzytelności, o której ochronę wystąpił powód, wysokość. Innych składników majątkowych nadających się do skierowania do nich egzekucji dłużnik nie posiadał.

W świetle powyższego nie budziło wątpliwości Sądu, że wyzbycie się przez dłużnika w wyniku objętej pozwem czynności prawnej praw do nieruchomości przy ul. (...) w P. skutkowało powstaniem stanu niewypłacalności dłużnika.

O posiadaniu przez przedmiotową nieruchomość znacznej wartości ekonomicznej świadczyło samo dokonanie kwestionowanej pozwem czynności prawnej. Przewłaszczenie na zabezpieczenie z 20 lutego 2017 roku zostało przeprowadzone w celu zabezpieczenie wierzytelności w kwocie 174.427,69 zł posiadanej przez pozwanych wobec dłużnika. Gdyby nieruchomość ta nie miała wartości pozwani nie zdecydowaliby się na jej przejęcie. Z treści aktu notarialnego wynika jednoznacznie, że czynność ta miała na celu zabezpieczenie wierzytelności pozwanych we wskazanej kwocie, a przejęcie praw do nieruchomości skutkowało osiągnięciem tego celu.

W orzecznictwie nie budzi wątpliwości, że art. 527 k.c. znajduje zastosowanie również do czynności prawnych dokonywanych przez dłużnika z jednym tylko wierzycielem, gdy dłużnik dowolnie dokonał uprzywilejowania niektórych wierzycieli kosztem pozostałych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 23 lipca 2003 r., II CKN 299/01).

Skutkiem kwestionowanej pozwem czynności prawnej było zatem niewątpliwie zmniejszenie się majątku dłużnika i jednocześnie uzyskanie korzyści majątkowej przez osobę trzecią, tj. pozwanych.

Pozwani wskazywali, że instytucja skargi pauliańskiej nie powinna być stosowana, gdy nie ma szans na to, aby w razie uwzględnienia żądania, wierzyciel uzyskał należne mu świadczenie. Innymi słowy konieczne jest ustalenie czy gdyby nie dokonanie czynności kwestionowanej powództwem, wierzyciel mógłby liczyć na zaspokojenie. Ze stanowiskiem tym, utrwalonym zresztą w orzecznictwie, nie było powodu nie zgodzić się co do zasady.

Pozostawało tylko ocenić, czy w okolicznościach sprawy kwestionowana pozwem czynność istotnie, jak chcieliby tego pozwani, nie doprowadziła do usunięcia z majątku dłużnika składnika majątkowego, z którego powód - wierzyciel miał faktycznie szansę się zaspokoić.

Na poparcie swego stanowiska, że - upraszczając - powód nic nie stracił na dokonaniu spornej czynności, pozwani wskazywali, że na nieruchomości stanowiącej przedmiot umowy z 20 lutego 2017 roku zostało ustanowionych szereg zabezpieczeń rzeczowych w postaci kilku hipotek umownych i hipoteki przymusowej. Wysokość wierzytelności zabezpieczonych hipotecznie na przedmiotowej nieruchomości i mających pierwszeństwo w razie ewentualnej egzekucji przewyższała jej wartość. Wniosek taki dało się sformułować na podstawie materiału dowodowego zebranego w sprawie bez potrzeby prowadzenia drobiazgowego postępowania dowodowego, którego domagali się pozwani. Wartość przedmiotowej nieruchomości została bowiem określona w akcie notarialnym z 20 lutego 2017 roku na 500.000 zł. Żadna ze stron nie przedstawiła dowodu, że prawo dłużnika do tej nieruchomości jest więcej warte. Z kolei z dokumentów załączonych do odpowiedzi na pozew wynikało, że wierzytelności zabezpieczone hipotecznie i mające pierwszeństwo przed wierzytelnością powoda opiewały na co najmniej około 1.700.000 zł, na co złożyły się zobowiązania dłużnika wobec (...) z tytułu umowy z 19 lipca 2007 roku w kwocie około 1.050.000 zł i zobowiązania dłużnika wobec ZUS w kwocie około 640.000 zł. Do tego należałoby dodać wynoszące kilkaset tysięcy złotych zobowiązania z pożyczek zaciągniętych przez dłużnika w (...) w lipcu 2010 roku i lutym 2011 roku oraz z tytułu ugody z A. A.. Prima facie z przytoczonych danych wynikało, że wierzytelności zabezpieczone na spornej nieruchomości i mające pierwszeństwo w razie egzekucji przed wierzytelnością powoda były znacznie wyższe niż wartość nieruchomości.

Z powyższego nie wynikało jednak, że powód jako wierzyciel, który nie dysponował hipotecznym zabezpieczeniem swej wierzytelności nie miałby szans na realne zaspokojenie swoich pretensji. W ocenie Sądu istniały bowiem okoliczności faktyczne sprawy, które nakazywały odmiennie ocenić sytuację.

Lektura księgi wieczystej przedmiotowej nieruchomości wskazywała bowiem, że – pomimo zabezpieczenia na niej wymagalnych wierzytelności opiewających na wysokie kwoty – z nieruchomości tej żaden z wierzycieli nie prowadził egzekucji. Na zasadzie domniemania faktycznego, które polega na wyciąganiu logicznych i zgodnych z zasadami doświadczenia życiowego konsekwencji z niewątpliwych faktów, należało zatem wyprowadzić wniosek, że wierzytelności zabezpieczone na przedmiotowej nieruchomości musiały być systematycznie spłacane przez inne niż dłużnik osoby. W przeciwnym razie wierzyciele dysponujący wymagalnymi roszczeniami na wysokie kwoty wszczęliby postępowania egzekucyjne wnosząc o zaspokojenie swych roszczeń z tejże nieruchomości. Skoro tak,

to w okolicznościach sprawy nie można było tak po prostu uznać, że obciążenie przedmiotowej nieruchomości hipotekami zabezpieczającymi wierzytelności o wartości wyżej niż wartość nieruchomości oznaczało, że w razie wszczęcia egzekucji powód – wierzyciel nie miałby rzeczywistej możliwości zaspokojenia swej należności. Wprost przeciwnie, skoro perspektywa wszczęcia egzekucji z przedmiotowej nieruchomości sprawiała, że znalazły się środki na zaspokojenie hipotecznie zabezpieczonych na niej wierzytelności, to znaczy, że otwarcie drogi powodowi do wszczęcia egzekucji z tej nieruchomości również sprawi, że dłużnik będzie w stanie zapewnić środki na spłatę wierzytelności powoda.

Podsumowując powyższe należało uznać, że w okolicznościach sprawy, gdyby nie dokonanie czynności kwestionowanej powództwem, wierzyciel mógłby liczyć na zaspokojenie. Spełniona została zatem przesłanka w postaci pokrzywdzenia wierzyciela zaskarżoną czynnością.

Kolejną przesłanką skargi pauliańskiej jest działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, gdy zdaje sobie sprawę, że wskutek dokonania czynności prawnej może powstać stan niemożności zaspokojenia się wierzyciela z majątku dłużnika. Chodzi przy tym nie tylko o świadomość całkowitego uniemożliwienia zaspokojenia wierzyciela, ale o zdawanie sobie sprawy z każdego pogorszenia sytuacji majątkowej dłużnika, które zwiększa rozmiar naruszenia materialnego interesu wierzyciela.

Odnosząc powyższe do okoliczności sprawy należało zauważyć, że dłużnik zawierając umowę z 20 lutego 2017 r. miał pełną świadomość istnienia wierzytelności powoda, co wynikało choćby z faktu jej zasądzenia, jeszcze wówczas nieprawomocnym, wyrokiem Sądu Rejonowego w Płocku z 21 lipca 2016 roku. O braku innego niż przedmiotowa nieruchomość majątku nadającego się do egzekucji dłużnik również wiedział, czemu dał wyraz w oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku i dochodach, które złożył 22 sierpnia 2016 roku domagając się zwolnienia od kosztów sądowych w sprawie, w której zapadł ostatnio wspomniany wyrok. Z oświadczenia tego jasno wynika, że pomijając nieruchomość przy ul. (...) w P., dłużnik nie dysponował żadnym składnikiem majątkowym, do którego wierzyciel mógłby skierować egzekucję. Dłużnik musiał zatem zdawać sobie sprawę, że wyzbycie się prawa użytkowania wieczystego wraz z budynkiem spowoduje niemożność zaspokojenia się wierzyciela, z uwagi na brak innego majątku dłużnika nadającego się do skutecznej egzekucji.

Wobec powyższego nie można było wątpić, że dłużnik dokonując kwestionowanej czynności prawnej działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela – Towarzystwa Handlowego (...) sp. z o.o. z siedzibą w W..

Zdaniem Sądu została również spełniona czwarta przesłanka ochrony wierzyciela przewidziana w art. 527 k.c., tj. aby osoba trzecia uzyskująca korzyść majątkową na podstawie zaskarżonej czynności miała świadomość działania przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się o tym dowiedzieć. W niniejszej sprawie miał zastosowanie, cytowany w początkowej części rozważań § 3 art. 527 k.c. Pozwani należeli do kręgu osób najbliższych W. K. – pozwany był synem dłużnika, zaś pozwana jego synową. Ponadto zaznaczyć należało, że zarówno A. K., jak i J. K. współpracowali z dłużnikiem w zakresie prowadzonej przez niego działalności. Zdaniem Sądu zakres ww. współpracy, jak również fakt prowadzenie pod tym samym adresem działalności przez A. K. oraz W. K. pozwalał przyjąć, że pozwani mieli świadomość działania przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela, gdyż posiadali informacje o sytuacji majątkowej dłużnika.

Wysuwając argumenty przeciwko uwzględnieniu żądania pozwu pozwani powołali się też na art. 5 k.c. i wskazali, że uznanie roszczenia pozwu za zasadne byłoby sprzeczne z zasadami uczciwości. Oceniając okoliczności sprawy w świetle zasad współzycia społecznego należało zauważyć, że sprzeczne z tymi zasadami byłoby przyjęcie – w aspekcie możliwości zaspokojenia roszczenia służącego powodowej spółce – że przedmiotowa nieruchomość z uwagi na jej obciążenie hipotekami była bezwartościowa i jej wyjęcie z majątku dłużnika nie spowodowało pogorszenia jego sytuacji majątkowej i polepszenia sytuacji majątkowej pozwanych, gdy tymczasem pozwani działając jako wierzyciele uznali tą samą nieruchomość za wystarczająco wartościową, aby zabezpieczyć na niej swoją wierzytelność wobec dłużnika powstałą później niż wierzytelność powoda i opiekującą na wyższą kwotę (ponad 170 tys. zł). Dokonując kwestionowanej pozwem czynności prawnej pozwani własnymi działaniami wykazali, że nieruchomość ta

jest wystarczająco wartościowa, aby zaspokoić ich wierzytelność, o której zapłatę i egzekucję już przeciwko dłużnikowi nie wystąpili. Podobnie należało ocenić twierdzenia pozwanych wskazujące na istnienie innego majątku dłużnika nadającego się rzekomo do skierowania do niego egzekucji, a mianowicie wierzytelności wobec upadłej spółka (...) i renty dłużnika. Wskazując powodowej spółce na ostatnio wymienione składniki jako rzekomo zdatne do egzekucji, sami pozwani nie próbowali nawet zaspokoić swej wierzytelności z tychże, tylko doprowadzili do dokonani czynności prawnej w wyniku której stali się z dniem 1 lipca 2018 roku właścicielami przedmiotowej nieruchomości (par. 5 aktu notarialnego z 20 lutego 2017 r.). W świetle wskazanych okoliczności – zdaniem Sądu – sprzecznym z zasadami współżycia społecznego byłoby raczej oddalenie, niż uwzględnienie rozpoznawanego powództwa.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd uznał, że zaszły przesłanki do uznania za bezskuteczną wobec wierzyciela, tj. powoda w niniejszej sprawie, umowy z 20 lutego 2017 r., zgodnie z art. 527 k.c. Z tych względów orzeczono jak w punkcie 1. wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o art. 98 k.p.c., obciążając nimi w całości pozwanych jako stronę przegrywającą proces. Na koszty procesu poniesione przez powoda złożyły się: opłata od pozwu w kwocie 6.032 zł, koszty zastępstwa procesowego w kwocie 5.400 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł, łącznie 11.449 zł. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powoda ustalono na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265 tj.).